

2016-06-16

***Omvärldsbevakning kring
asylsökande och nyanlända
barn och unga
Nr. 2***

*Sammanställt av
Ann-Sofie Gillner*

Innehåll

Definitioner och begrepp	3
Asylsökande enligt Migrationsverket	3
Nyanländ enligt Migrationsverket	3
Nyanländ enligt skollagen 3 kap. 12a§	3
Rätten till utbildning för asylsökande barn	3
Bedömning av en nyanländ elevs kunskaper; grundskola och grundsärskola	4
Statlig ersättning för utbildningskostnader	4
Ensamkommande barn och unga.....	5
Uppdaterad kompensationsmodell för ensamkommande barn	5
En ny anvisningsmodell för asylsökande ensamkommande barn och unga.....	5
Kartläggning kring boenden för ensamkommande, GR Vålfärd	6
Nya GRannar: Nytt projekt inom GR kring ensamkommande barn och unga	6
Uppdrag till Länsstyrelserna att göra en nationell kartläggning av ensamkommande barn som försvinner	6
Folkhögskolespåret.....	7
Kunskapsguiden	7
Nyanlända barn och vuxna.....	7
Vägledningsmaterial Nyckeltal med barn och unga i fokus, SKL	7
Lag om gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända (bosättningslagen).....	8
Lagändringar som påverkar asylsökande och de personer som ansöker om uppehållstillstånd för att flytta till en anhörig i Sverige	8
Statistik 2015 samt januari-maj 2016	9
Ensamkommande barn.....	9
Asylsökande	9
Åtgärder från regeringen	9
Rättsmedicinalverket får i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar	10
Uppdrag om informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga	10
Utvärdering av hanteringen av flyktingsituationen i Sverige år 2015	10
Utredningar – Pågående och presenterade utredningar/förslag	11
Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända, dir. 2015:107	11
SKL angående integration, asyl- och flyktingmottagande.....	11
Information och rapporter från Skolverket.....	12
Tio procent av skolorna har tagit emot hälften av de nyanlända eleverna	12
Rapport kring introduktionsprogrammet Språkintrödnktion	12

I detta dokument samlas aktuell information inom området asylsökande och nyanlända med fokus på framförallt barn och unga. Dokumentet uppdateras kontinuerligt. Tidigare har en omvärldsbevakning sammanställts per den 30 mars 2016. Omvärldsbevakningen har delvis möjliggjorts genom finansiering via Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Definitioner och begrepp

Asylsökande enligt Migrationsverket¹

En asylsökande person är en utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol. Under tiden en ansökan prövas är den asylsökande inskriven i Migrationsverkets mottagningssystem. Personen får ett LMA-kort av Migrationsverket som bevis på att han eller hon har rätt att vara i Sverige under tiden ansökan handläggs. LMA-kortet är en tillfällig handling med foto som visar att innehavaren är asylsökande i Sverige och omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Kortet utfärdas av Migrationsverket.

Nyanländ enligt Migrationsverket

En nyanländ person är någon som är mottagen i en kommun och har **beviljats uppehållstillstånd** för bosättning på grund av flyktingskäl eller andra skyddsskäl till exempel kvotflykting, massflykting och tribunalvittne, **men även av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter**. Även anhöriga till dessa personer anses vara nyanlända. En person är nyanländ under tiden som han eller hon omfattas av lagen om etableringsinsatser, det vill säga två till tre år.

De anhöriga ska ha ansökt om uppehållstillstånd inom sex år från det att den person de har anknytning till först togs emot i en kommun. För anhöriga som ansökte om uppehållstillstånd senast den 31 december 2013 gäller andra tidsgränser.

Nyanländ enligt skollagen 3 kap. 12a§

Definition av nyanländ

12 a § Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 §. Lag (2015:246).

Rätten till utbildning för asylsökande barn

Asylsökande barn har inte skolplikt i grundskola och grundsärskola men rätt till utbildning i dessa skolformer på samma villkor som barn med skolplikt i Sverige. Att inte ha skolplikt innebär att dessa barn inte behöver ansöka om ledighet eller om ett medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt. Kommunen kan inte heller vid ett asylsökande barns höga frånvaro förelägga vårdnadshavaren vid vite att se till att barnet kommer till skolan.

¹ <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Statlig-ersattning/Vanliga-begrepp.html>
<http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html>

Dessa barn har även en grundläggande rätt till förskola motsvarande 525 timmar och rätt till pedagogisk omsorg som erbjuds istället för förskola eller fritidshem. Om barnet skulle ha ett eget behov av förskola utifrån familjens situation eller om barnet av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i form av förskola täcks inte den kostnaden av den statliga ersättning som kommuner kan få för utbildningskostnaderna. Kommunen kan dock i dessa fall ansöka om ersättning för extraordinära kostnader. Statlig ersättning utgår inte heller för kostnader för annan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem.

De har även rätt att gå i förskoleklass och har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna eller utbildning i svenska för invandrare. Om de går i förskoleklass, grundskola eller grundsärskola har de rätt till fritidshem.

Bedömning av en nyanländ elevs kunskaper; grundskola och grundsärskola

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas skyndsamt om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Bedömningen ska utgöra underlag för rektors beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt vid planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden. En nyanländ elev får delvis undervisas i förberedelseklass under maximalt två års tid. En elevs undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid kunna delta i undervisningen i det ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till.²

Statlig ersättning för utbildningskostnader

Kommuner kan återsöka statlig ersättning för utbildningskostnader för asylsökande barn/unga.³ Ersättning kan även ges till fristående förskola eller skola som har rätt till bidrag enligt skollagen. I sådant fall ska det belopp som betalas till kommunen utgöra det bidrag som kommunen ska lämna till den fristående förskolan eller skolan.⁴

Enligt skollagen 29 kap. 6§ är en hemkommun barnets folkbokföringskommun. Eftersom asylsökande barn inte är folkbokförda definieras deras hemkommun som den kommun i vilken de stadigvarande vistas. Det blir därmed den kommun där barnet vistas på till exempel ett hvb-hem, stödboende eller familjehem eller där barnen vistas tillsammans med sina vårdnadshavare i eget boende. Det är barnets hemkommun som ansvarar för att tillgodose barnets rätt till utbildning.⁵ Detta gäller för både ensamkommande barn och unga och för barn/unga som anländer med familj.

För asylsökande ensamkommande barn ansvarar Migrationsverket för att barnet anvisas en kommun som ska ordna boende och omsorg för barnet. Anvisningskommunen kan placera barnet i ett boende i den egna kommunen eller i en annan kommun. När anvisningskommunen placerar barnet i ett boende i en annan kommun blir det den kommun där boendet är beläget, och där barnet därmed stadigvarande vistas, som räknas som barnets hemkommun och som därmed är ansvarig för barnets utbildning och därmed för utbildningskostnaderna. För ett asylsökande barn i familj anvisas inte en kommun som ska ordna boende på motsvarande sätt som för ett ensamkommande barn. Barnet kan bo i en kommun på till exempel en av Migrationsverkets förläggningar eller vistas i eget boende tillsammans med sina vårdnadshavare. Den kommun där barnet stadigvarande vistas räknas, på

² Skollagen 3 kap. 12 c-f §§

³ Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. 5§

⁴ Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. 6§

⁵ Skollagen 8 kap. 12§, 9 kap. 12§, 10 kap. 24§, 11 kap. 24§, 12 kap. 24§, 15 kap. 30§ och 18 kap. 27§

samma sätt som för ensamkommande barn, som barnets hemkommun och blir den kommun som ansvarar för barnens utbildning och därmed för utbildningskostnaderna.

Den 26 februari 2016 enades Utbildningschefsnätverket om en gemensam rekommendation kommunerna emellan gällande hantering av återsökning av statlig ersättning från Migrationsverket för utbildningskostnader för asylsökande barn och unga. Rekommendationen innebär att den kommun där de asylsökande barnen/de unga stadigvarande vistas (hemkommunen) återsöker ersättning för utbildningskostnader från Migrationsverket samt att denna rekommendation ska gälla tills eventuell förändring av tillämpliga lagar och regler sker. Beslutshandlingarna finns tillgängliga via GRs hemsida.⁶

Denna fråga berörs även av SKL i cirkulär 16:2 (dnr 15/3035) *Kostnadsansvaret för stödinsatser avseende barn och ungdomar som är placerade eller vistas i annan kommun.*⁷

Ensamkommande barn och unga

Uppdaterad kompensationsmodell för ensamkommande barn

Den uppdaterade kompensationsmodellen trädde i kraft den 1 april. Förändringen innebär att kommuner som idag tar emot steg 1-anvisningar får motsvarande färre anvisningar i steg 4. Steg 1-anvisningar omfattas idag inte av utjämningen under innevarande år. Förändringen syftar till att jämna ut anvisandet av ensamkommande barn under innevarande år.

- Steg 1: I första hand anvisar Migrationsverket en kommun där barnet har eller anses ha en viss **anknytning**, exempelvis att släktingar bor i kommunen.
- Steg 2: Anknytning saknas, anvisning sker till kommun som har **överenskommelse** om mottagande och tillgänglig plats.
- Steg 3: Anvisning sker till kommun som saknar överenskommelse, har överenskommelse men inte påbörjat mottagandet eller har färre överenskomna asylplatser än kommunens fördelningstal.
- Steg 4: Om det kommer många fler barn än beräknat och anvisning enligt de tre första stegen inte räcker till börjar Migrationsverket anvisa enligt steg 4.

Dessa anvisningar sker utifrån samma jämnviktande fördelning som styr fördelningstalen så länge det behövs fram till årsskiftet. Då "nollställer" Migrationsverket anvisningarna och börjar från början.⁸

En ny anvisningsmodell för asylsökande ensamkommande barn och unga

För att skapa en jämn fördelning över landet har Migrationsverket tagit fram en ny modell för hur anvisningar ska fördelas mellan länen och kommunerna. Den nya modellen började tillämpas den 1 april 2016. Anvisningsmodellen för ensamkommande barn innebär att varje kommun tilldelas en viss andel. Denna andel ska ställas i relation till totalt antal gjorda anvisningar från 1 januari 2016 och framåt. Andelen är uträknad utifrån kommunens folkmängd, mottagande av nyanlända, mottagande

⁶

<http://www.grkom.se/toppmenyn/dettajobbargrmed/skolautbildning/utbildningschefsnatverket/utbildningschefsnetverketaktuelltarkiv/motesdokumentutbildningschefsnatverketuc20160226.5.59d11b93152fdaedc0eca9e5.html>

⁷<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/juridik/offentligrattovrig/skoljuridik/skoljuridik/fordelningavkostnadsansvarmellankommuner.8023.html>

⁸<http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-for-kommuner/2016-01-29-Uppdaterad-kompensationsmodell-for-ensamkommande-barn-ska-ge-en-jamnare-fordelning-mellan-kommuner.html>

av ensamkommande barn och antalet dygn i Migrationsverkets mottagningssystem inom kommunens gränser under föregående kalenderår.⁹

Kartläggning kring boenden för ensamkommande, GR Valfärd

GR Valfärd gjorde i februari en pilotkartläggning med fokus på ensamkommande barn/unga. Kartläggningen omfattade barnens placering i olika typer av boendeformer (HVB, familjehem, stödboende), både i den egna kommunen och utanför kommungränsen. En uppdelning gjordes även efter kön, ålder och boenderegim (kommunal, privat). Pilotmätningen visade på ganska stora problem för kommunerna att få fram den här typen av uppgifter. En ny kartläggning pågår för närvarande och resultatet från den kommer förhoppningsvis att kunna redovisas senast efter sommaren, antingen i nästa omvärldsbevakning eller i en separat resultatredovisning.

Nya GRannar: Nytt projekt inom GR kring ensamkommande barn och unga

Projektet syftar till att ge personal som arbetar gentemot ensamkommande barn och unga bättre verktyg och stärkt kompetens för att kunna möta barnen med en långsiktig målorienterad omsorg som präglas av ett ställföreträdande föräldraskap, ett respektfullt förhållningssätt och god omsorg med hög kvalitet. Projektets delmål är

1. Bemötande och förebyggande arbete kring trauma, PTSD och stress. Öka personalens kompetens om hur man förebygger att barn och unga utvecklar trauma, PTSD och stress.
2. Ge personal redskap för att förbättra barns förutsättningar att klara sin skolgång och må bra. Förbättra skolans arbete med de ensamkommande eleverna i utbildningssituationen, utifrån elevhälsans arbete samt genom att skapa bäring till elevernas boendesituation.
3. Stärkt samverkan: Målet är att stärka samverkan mellan personal på kommunala boenden/HVB-hem, skola/elevhälsa och socialtjänst för att skapa ett bättre mottagande.

Nya GRannar är ett samverkansprojekt för elva kommuner i Göteborgsregionen med GR som samordnande part. De elva kommunerna är Göteborg, Mölndal, Lerum, Öckerö, Partille, Kungälv, Alingsås, Härryda, Lilla Edet, Tjörn och Stenungsund. Projektet vänder sig till socialsekreterare, ansvariga för familjehem, skola/elevhälsa, boendepersonal etc. Ensamkommande ungdomar som varit några år i Sverige deltar som stödresurser, vilket också bidrar till att de närmar sig arbetsmarknaden. Totalt omfattas 1 100 personer.

Projektet pågår från och med våren 2016 t.o.m. slutet av 2018.¹⁰

Uppdrag till Länsstyrelserna att göra en nationell kartläggning av ensamkommande barn som försvinner

Eftersom kunskapen om de ensamkommande flyktingbarn som försvinner under asylprocessen är bristfällig har länsstyrelserna fått i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell kartläggning. Uppdraget går även ut på att hitta åtgärder som förebygger att barnen försvinner och att de barn som inte får uppehållstillstånd ska återvända till sina hemländer. Resultatet ska spridas till bland annat kommuner, landsting och myndigheter. Uppdraget ska utföras i samverkan med Migrationsverket, Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens skolverk samt Sveriges Kommuner och Landsting.

⁹ <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar/Overenskommelser-om-mottagande/Anvisningskommun.html>

¹⁰ <http://www.grkom.se/toppmenyn/dettajobbargrmed/valfard/nyhetsarkivvalfard/nyhetervalfard/nytteuprojekt/competensutvecklingforpersonalsomjobbargentemotensamkommandebarnochunga.5.69e6c99f152ca466e47ed3c8.html>

Man har konstaterat att barnen är mest utsatta i början av processen. De förvinner ofta i ankomstkommunen eller på transitboenden då de inte har hunnit få god man än. 470 barn registrerades som avvika under 2015 i Migrationsverkets statistik. Mörkertalet bedöms dock som stort. Arbetet har inletts med att kartlägga nuläget i hela landet, både storstadsproblematik och i mindre orter, statistik från polis och socialtjänst. I uppdraget ingår att ta fram en samverkansmodell som Länsstyrelserna ska kunna implementera i de olika länen.

Kartläggningen och föreslagna åtgärder ska redovisas den 15 december 2016, medan spridningen av metoder och resultat får ytterligare ett år på sig.¹¹

Folkhögskolespåret¹²

Avsikten med Folkhögskolespåret är att utifrån bakgrund och behovsanalys vidareutveckla och implementera folkhögskolan som ett alternativ för ensamkommande ungdomar 16-21 år som innefattar utbildning, boende, socialt stöd, språkinläring, nätverkande och en början på etablering på arbetsmarknaden. Avsikten är att kommunerna ska få verktyg för genomförande och stöd i samverkande processer både internt i kommunen och externt med folkhögskolorna. Projektet har utvecklat operativa insatser som handledning av boendepersonal, bistått med stöd och kunskap till handläggare, och diskuterat ungdomarnas nivå på grundskola/gymnasium utifrån folkhögskolans kriterier.¹³

I början av år 2016 bjöd GR in regionens folkhögskolor och ansvariga i kommunerna för ensamkommande ungdomars boende och utbildning till en informationsträff om Folkhögskolespåret. Det har resulterat i att sex folkhögskolor i Västra Götaland nu erbjuder platser till ensamkommande ungdomar: Nordiska folkhögskolan, Dalslands folkhögskola, Wendelsbergs folkhögskola, Hjo folkhögskola, Fristads folkhögskola och Hjälmmared folkhögskola.¹⁴

Kunskapsguiden

Kunskapsguiden¹⁵ är en nationell plattform som samlar kunskap inom evidensbaserad praktik, missbruk och beroende, psykisk ohälsa och vård och omsorg om äldre. Syftet med Kunskapsguiden är att underlätta kunskapsstyrning, kunskapspridning och kunskapsinhämtning samt att främja personal på alla nivåer som arbetar med hälsa, vård och omsorg att använda den mest aktuella kunskapen och de bästa metoderna och modellerna. På Kunskapsguidens hemsida finns information kring ensamkommande barn samlat. Kunskapsguiden är utgiven av Socialstyrelsen i samverkan med Folkhälsomyndigheten, Forte, Läkemedelsverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, SBU, Sveriges Kommuner och Landsting, SKL och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV.

Nyanlända barn och vuxna

Vägledningsmaterial Nyckeltal med barn och unga i fokus, SKL

Nyckeltal med barn och unga i fokus är en ny rapport från SKL. Rapporten innefattar 20 nyckeltal som speglar barn och ungas situation i kommunerna gällande utbildning, fritid, insatser från socialtjänsten

¹¹ <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/02/uppdrag-om-ensamkommande-barn-som-forsvinner/>

¹² <https://www.delegia.com/app/Data/ProjectImages/7830/5. Stockholm SKL 7 juni Tobias Hedqvist.pdf>

¹³ <http://www.folkhogskolesparet.se/>

¹⁴ <http://www.grkom.se/toppmenyn/dettajobbargrmed/valfard/nyhetsarkivvalfard/nyhetervalfard/folkhogskol.esparetetalternativforensamkommandeungdomar.5.2fb7ef24154346a8a8a56b67.html>

¹⁵ <http://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/ensamkommande-barn-och-unga/Sidor/Default.aspx>

och socialt utanförskap. Materialet syftar till att stimulera kommuner till att ta ett helhetsgrepp kring barn och unga, över områdesgränserna. Nyckeltalen omfamnar barn och unga i ett helhetsperspektiv där nyanlända barn och unga är en del.¹⁶

Lag om gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända (bosättningslagen)

Den 1 mars 2016 trädde lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning i kraft. Lagen innebär att en kommun kan anvisas att ta emot ett visst antal personer som framförallt vistas på anläggningsboenden samt kvotflyktingar. Fördelningen vuxna/barn kan inte utläsas. Lagens syfte är att nyanlända som beviljats uppehållstillstånd snabbare ska tas emot för bosättning i en kommun och påbörja sin etablering där. Fördelningen av anvisningarna ska baseras på kommunernas arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande, omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. Ensamkommande barn/unga omfattas inte. Sedan 2014 omfattas de av en utökad anvisningsmöjlighet som regleras i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Undantag är ensamkommande kvotflyktingar som omfattas av lagen.

Två förordningar reglerar tillsammans med lagen kommunernas mottagande: Förordning (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner samt förordning (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Regional samverkan är möjlig inför fastställandet av kommunalt. Under innevarande år kommer kommuner i ett län eller närliggande kommuner i olika län att kunna komma överens om att omfördela kommunalt. Det möjliggör t.ex. att kommuner kommer överens om boende i en kommun och skolgång och annat ansvar i en annan kommun. Kommuntalen får då omfördelas till den kommun där de nyanlända ska bo. Kommuner kommer däremot inte att kunna ordna boende i andra kommuner när väl en anvisning är gjord.¹⁷

Lagändringar som påverkar asylsökande och de personer som ansöker om uppehållstillstånd för att flytta till en anhörig i Sverige

Lagen om mottagande av asylsökande (LMA)

Riksdagen beslutade i april att införa en ändring i lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Ändringen började gälla den 1 juni och innebär att en person förlorar rätten till bistånd om det finns ett beslut om avvisning eller utvisning som inte längre går att överklaga. Det innebär till exempel att personen förlorar sin rätt till dagersättning och rätt att bo i ett asylboende som betalas av Migrationsverket. Lagändringen påverkar vuxna personer som inte bor tillsammans med barn som de har vårdnadshavaransvar för. Ensamkommande barn (BUV) som har ett beslut om avvisning eller utvisning som inte längre går att överklaga påverkas av lagändringen dagen de fyller 18 år.¹⁸

Begränsade möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige

¹⁶ http://skl.se/download/18.538719a2153858aa291200e3/1458729331167/Nyckeltal_barn_webb.pdf

¹⁷ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/02/fragor-och-svar-om-lagen-om-mottagande-av-vissa-nyanlanda-for-bosattning/>

¹⁸ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nya-lagar-2016/Nyheter/2016-05-10-Andring-i-lagen-om-mottagande-av-asylsokande.html>

Regeringen har föreslagit att Sverige ska införa en tillfällig lag som begränsar möjligheterna för asylsökande och deras anhöriga att få uppehållstillstånd i Sverige. Lagen är tänkt att gälla i tre år och föreslås träda i kraft den 20 juli 2016. Förslaget¹⁹ innebär bland annat följande:

- Ensamkommande barn och familjer med barn under 18 år som bedöms vara i behov av skydd föreslås få permanenta uppehållstillstånd **om de ansökt om asyl före 24 november 2015**.
- Den som bedöms vara flykting får uppehållstillstånd för tre år, den som bedöms vara alternativt skyddsbehövande får uppehållstillstånd för 13 månader.
- Om personen fortfarande har skyddsskäl när uppehållstillståndet går ut, kan han/hon få förlängt uppehållstillstånd. Om personen kan försörja sig själv kan han/hon få permanent uppehållstillstånd. En person som inte fyllt 25 år ska bara beviljas permanent uppehållstillstånd om han/hon fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande.
- Ett barn ska i vissa fall kunna beviljas permanent uppehållstillstånd med hänsyn till barnets hälsotillstånd.
- De asylsökande som bedöms som flyktingar och som beviljas tidsbegränsade tillstånd enligt den nya tillfälliga lagen, ska ha fortsatt rätt till familjeåterförening. Denna rätt ska bara gälla make, sambo och barn under 18 år. De barn som är flyktingar ska ha rätt att återförenas med sina föräldrar.

Statistik 2015 samt januari-maj 2016²⁰

Ensamkommande barn

Sverige

Till och med maj i år har 1 254 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige under 2016. Av dessa var 210 flickor vilket motsvarar knappt 17 procent. Den 1 juni var 31 290 asylsökande ensamkommande barn inskrivna hos Migrationsverket. Ca 50 % av de ensamkommande barnen kommer från Afghanistan (medborgarskap).

GR

Under år 2015 anvisades 2 961 barn till kommunerna inom GR. Eftersom anvisningskommun kan placera ensamkommande barn i boende i annan kommun kan det faktiska antalet som bor/stadigvarande vistas i kommunerna inom GR vara ett annat. Till och med vecka 21 i år har 150 ensamkommande barn anvisats till kommunerna inom GR.

Asylsökande

Totalt ansökte 5 118 barn asyl i Sverige, inklusive ensamkommande barn, under perioden januari-maj 2016. Av dessa var alltså 1 254 ensamkommande. Under samma period ansökte totalt 13 350 personer (vuxna och barn) om asyl i Sverige.

De största länderna räknat i antal asylsökande är Syrien, Afghanistan och Irak.

Åtgärder från regeringen

Utöver olika förslag till lagförändringar satsar regeringen på olika insatser för att t.ex. skapa sysselsättnings-, och i förlängningen, arbetstillfällen för nyanlända. I nedanstående avsnitt redovisas de åtgärder som lanserats av regeringen under april-maj och som har koppling till barn/unga.

¹⁹ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/04/forslag-om-att-tillfalligt-begransa-mojligheten-att-fa-uppehallstillstand-i-sverige>

²⁰ <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Aktuell-statistik.html>

Rättsmedicinalverket får i uppdrag att genomföra medicinska åldersbedömningar

Uppdraget innebär att skyndsamt påbörja genomförandet av medicinska åldersbedömningar av personer som söker uppehållstillstånd i Sverige och omedelbart öka förmågan och kapaciteten på detta område. I uppdraget ingår att ta fram en process för hur och med vilka metoder åldersbedömningar ska genomföras. Senast den 15 november i år ska myndigheten redovisa hur medicinska åldersbedömningar görs och hur systemet för att genomföra den typen av bedömningar ser ut framöver.²¹

Uppdrag om informationsinsatser rörande hälsa och jämställdhet för nyanlända och asylsökande barn och unga

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har fått i uppdrag att i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen UMO, ta fram och sprida en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) riktad till nyanlända och asylsökande barn och unga i åldrarna 13–20 år. Likvärdig information bör vara tillgänglig på både lätt svenska och de vanligast förekommande modersmålen för nyanlända och asylsökande barn och unga. Den digitala plattformen ska göras känd vid boenden, inklusive familjehem, och i verksamheter för dessa grupper. MUCF ska till Regeringskansliet (Socialdepartementet) lämna en slutredovisning av uppdraget senast den 31 mars 2017.²² Den 8 juni hölls ett dialogmöte om denna satsning.²³

Utvärdering av hanteringen av flyktingsituationen i Sverige år 2015

En särskild utredare ska utvärdera berörda aktörers hantering av flyktingsituationen i Sverige 2015 med särskilt fokus på andra halvåret. Uppdraget består i att

- kartlägga händelseförloppet,
- analysera regeringens, de statliga myndigheternas, kommunernas och landstingens ansvar och beredskap inför situationen samt deras och aktörerna i civilsamhällets hantering av situationen,
- utifrån kartläggning och analys redogöra för vilka lärdomar som kan dras

Det övergripande syftet med utvärderingen är att dra lärdom av det inträffade för att stärka förmågan hos berörda aktörer att hantera en eventuell liknande situation. Det ingår dock inte i utredarens uppdrag att lämna förslag till åtgärder. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2017.²⁴

Mer om Regeringens åtgärder

<http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-flyktingsituationen/atgarder-med-anledning-av-flyktingsituationen/>

²¹ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/05/rattsmedicinalverket-far-i-uppdrag-att-genomfora-medicinska-aldersbedomningar/>

²² <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/04/uppdrag-om-informationsinsatser-rorande-halsa-och-jamstallldhet-for-nyanlanda-och-asylsokande-barn-och-unga/>

²³ <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/dialogmote-om-halsa-och-jamstallldhet-for-nyanlanda-och-asylsokande-barn-och-unga/>

²⁴ <http://www.regeringen.se/contentassets/8e620fd80da74799912f42f1e7c0e13a/utvardering-av-hanteringen-av-flyktingsituationen-i-sverige-ar-2015-dir.-201647>

Utredningar – Pågående och presenterade utredningar/förslag

Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända, dir. 2015:107

Det pågår en utredning med fokus på att skapa ett helhetsperspektiv för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända samt anvisning av ensamkommande barn. En del av denna utredning omfattar ersättningssystemet. Utredaren ska bl.a. föreslå en mer effektiv och en enklare utformning av systemet och föreslå hur systemet kan utformas så att det möjliggör och underlättar regional och interkommunal samverkan inom mottagandet.

Uppdraget ska delredovisas den 16 januari 2017 och delen om statlig ersättning ska slutredovisas den 31 oktober 2017.²⁵

Fjärrundervisning och entreprenad – nya möjligheter för undervisning och studiehandledning på modersmål, prop. 2015/16:173

I propositionen föreslås att inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska uppgifter som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Uppgifterna får dock endast överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen.

Riksdagen fattar beslut om förslaget den 21 juni och förändringarna i skollagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2016.²⁶

Fler elever i fler skolor, prop. 2015/16:184

Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att bestämmelserna om urvalsgrunder i fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor ska ändras så att det framgår att regeringen med stöd av regeringsformen kan meddela föreskrifter om undantag från urvalsgrunderna för vissa elever.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 november 2016.²⁷

SKL angående integration, asyl- och flyktingmottagande

SKL:s förslag för att underlätta asyl- och flyktingmottagandet i kommuner och landsting

SKL föreslår olika regeländringar med anledning av flyktingsituationen. Bland annat föreslås att systemet med gode män för ensamkommande barn bör ses över, att tillfälliga och flexibla lösningar för asylsökande barns skolgång bör tillåtas och att en rätt att examinera elever på engelska bör införas.²⁸

²⁵ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/11/dir.-2015107/>

²⁶ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2016/04/prop.-201516173/>

²⁷ <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2016/05/prop.-201516184/>

²⁸ <http://skl.se/download/18.538719a2153858aa29147123/1459234696882/2016-03-22-Behov-av-regelforandringar-med-anledning-av-flyktingsituationen-SKL.pdf>

SKL sammanställer information kring aktiviteter och åtgärder som görs av kommuner

I syfte att underlätta för erfarenhetsutbyten och utveckling i kommuner publicerar SKL information om åtgärder och utvecklingsarbeten som genomförs av kommuner runt om i Sverige. Här samlas information kring åtgärder inom arbetsmarknads- och utbildningsinsatser, barn, unga, familj och skola, bostäder och bosättning, hälsa, kommuner och landsting som arbetsgivare, samverkan med civila samhället samt styrning, beredskap och strategiskt arbete.

<http://skl.se/integration-socialomsorg/asylochflyktingmottagandeintegration/idebankforintegrationnsarbetet.1091.html>

Skolgång för nyanlända elever

SKL har även tagit fram rapporten *Skolgång för nyanlända elever*. Inspirationsmaterialet bygger på intervjuer med personer i kommuner, såväl på förvaltningsnivå som på skolnivå. Här finns exempel på hur några kommuner har valt att organisera mottagandet av nyanlända elever och hur de arbetar för att ge dem så goda förutsättningar som möjligt för lärande och skolgång.

<http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/skolgang-for-nyanlanda-elever.html>

Information och rapporter från Skolverket

Tio procent av skolorna har tagit emot hälften av de nyanlända eleverna

Skolverket konstaterar i ett PM som publicerades i maj 2016 att närmare hälften av de nyanlända eleverna går i skolan i 29 av landets 290 kommuner. En analys av elevstatistik för grundskolan visar också att ökningen av antalet nyanlända elever främst skett i kommunala skolor. Det är framför allt i mindre kommuner som andelen nyanlända i skolorna ökat. Statistiken samlades in i oktober 2015.²⁹

Rapport kring introduktionsprogrammet Språkintröduktion

Skolverket har haft i uppdrag att följa upp introduktionsprogrammet språkintröduktion. Uppdraget har bland annat fokuserat på analys av genomströmning och övergång till nationellt program. Av rapporten framgår bland annat att språkintröduktion är störst av de fem introduktionsprogrammen, att över hälften av eleverna gått kvar på språkintröduktion ett år efter studiestart samt att två år efter studiestart har omkring en fjärdedel av eleverna gått kvar på språkintröduktion och ungefär lika många har börjat på ett nationellt program.

Rapporten visar på att arbetet med språkintröduktion präglas av att antalet nyanlända ungdomar ökat snabbt på kort tid och att detta har inneburit att långt ifrån allt har fallit på plats vad gäller organisation och innehåll. Till de största utmaningarna hör rekrytering av personal, samverkan mellan verksamheter inom och utanför skolan, bedömningen av utbildningsbakgrund samt den heterogena elevgruppen. Skolverket lyfter att det krävs insatser inom och samverkan mellan såväl det utbildningspolitiska som arbetsmarknadspolitiska området, för en snabbare och mer effektiv integration av nyanlända ungdomar i svensk utbildning och på arbetsmarknaden.³⁰

²⁹ http://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2016/pressmeddelanden-2016-1.244816/tio-procent-av-skolorna-har-tagit-emot-halften-av-de-nyanlanda-eleverna-1.250083?utm_source=Skolverkets%20nyhetsbrev&utm_medium=email&utm_content=unspecified&utm_campaign=unspecified

³⁰ <http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3622>